

השבת של רבי נחמן מברסלב

כל מה שמתגדל ומתפאר שם הצדיק יותר מתגדל ומתפאר שם השם יתברך ביותר. (קל"מ ב', סז)

טוב להגיד ולשיר נ נח נחמן מאומן לזכות לכל הישועות

שבת ואתחנן

¶ ... אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך ... (ג, נד)

בכל פרשת דברים עוסק משה רבנו להאיר הדעת הקדוש להודיע גדל רחמנות של ה' יתברך על ישראל לעולם אף על פי שעשו מה שעשו אף על פי כן עדיין ה' עמם וכו'. ומחזקם בזה ואומר להם לא תיראום וכו'. וכן בפרשת ואתחנן מדבר בזה הרבה בעניין עליונים למטה ותחתונים למעלה שהוא עיקר הדעת (כמובא בלקוטי תניינא - סימן ז) לידע שעיקר גדלת ה' יתברך נתגלה על ידי האדם הזה שבוה העולם דייקא, כי המלאכים אין יודעים את ה' יתברך ואין להם כח כמו הצדיקים שבוה העולם.

וזה ואתחנן אל ה' בעת ההוא וכו' אתה החלות להראות את עבדך את גדלך וכו'. אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך. כי המלאך בחינת אל, כי נקראים אלים (תקוני זהר קכג). וזהו 'אשר מי אלי שהם בחינת המלאכים' אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך' שאין שום מלאך שיוכל לעשות כמעשיך וכגבורותיך ודייקא מניהו. אבל בני אדם התחתונים שהם דרי מטה יש ויש שיכולים לעשות כמעשיך וכגבורותיך שהם הצדיקים שהם מושלים בעולם שיכולים לברא עולמות, כמו שאמרו חכמינו ז"ל (זהר חלק א ה.) על פסוק:

ולאמר לציון עמי אתה, אל תקרי עמי אלא עמי. מה

אנא עבדי שמיא וארעא במלולי אף אתה כן. וכן במקומות הרבה וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (שם ט: י.) על פסוק: כי בכל חכמי הגוים וכו'. מאין כמוך אבל בישראל יש כמוך וכו'. ועל כן אני מבקש אעברה נא ואראה את הארץ וכו'. שהוא לבוא לארץ ישראל כי שם עיקר כלליות העולמות ושם רואין עיקר גדלת ישראל בבית המקדש וכו'. והרבה בתפלות הרבה מאד על זה ואף על פי כן לא פעל בקשתו עד שאמר לו ה' יתברך: רב לך אל תוסף דבר וכו'. שהוא בחינת סיג לחכמה שתיקה שגלה לו שאחר כל מה

שהשיג שאין שום מלאך ושרף יכול להשיג, אף על פי כן עדיין יש מקיפים גבוהים כל כך שאי אפשר להשיגם בחיותו ומכרח להסתלק בשביל זה ובכח זה דייקא יאיר בתלמידו יהושע בחינת השגת מלא כל הארץ כבודו עד שיהושע תלמידו הוא דייקא יכניסם לארץ ישראל בכחו והוא בעצמו אי אפשר לו לכנס לארץ ישראל. שכל זה הוא בחינת נוראות נפלאות הדעת הנ"ל שה' יתברך עושה נפלאות גדולות וחסדים רבים ועצומים בשביל להודיע לבני אדם גבורותיו להודיע לכל דרי מטה כי מלא כל הארץ כבודו וכו'.

וכן חוזר עמהם כל סדר מתן תורה וכו'. שהכל היה בשביל להאיר זה הדעת הקדוש בעולם. וכמו שכתוב שם (דברים ד, לה): אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו וכו'. וכן הולך ומבאר בכל סדר זה, כמו שכתוב (שם, לב): כי שאל נא לימים ראשנים הנהיה כדבר הגדול הזה וכו' מן השמים השמיעך את קלו וכו'. ודבריו שמעת מתוך האש וכו' פנים בפנים דבר ה' עמכם וכו'. שבכל זה הזכיר אותם וחזר עמהם שיזכרו גדל כחו של זה האדם שבוה העולם שיכול לזכות לדבר עם ה' פנים בפנים וכו'. מה שאין מלאך זוכה לכך שזהו בחינת עליונים למטה ותחתונים למעלה וכו'. (הלכות נטילת ידים לסגדה ובציעת הפת - הלכה ו, אות פד)

¶ ... וידעת היום והשבת אל לבבך ... (ד, לט)

על ידי הדעת והחכמות של אדם יכול ליפול בטעותים גדולים, חס ושלוש, ויוכל על ידי חכמתו להטות לגמרי חס ושלוש מדרכי ה', כי אסור לסמך על דעתו וחכמתו לבד (כמבאר בדברי רבנו ז"ל כמה פעמים). רק עקר השלמות הוא כל מה שנתרבה ונתווסף דעתו ומכיר ביותר בגדלת ה' יתברך שיראה להמשיך הדעת אל הלב בבחינת וידעת היום והשבות אל לבבך שצריכין להמשיך הדעת אל הלב כמו ששמעתי מרבנו ז"ל שאמר, כי הלא גם אמות העולם יש להם דעת וחכמות, אך שהדעת שלהם הוא בלא לב והעקר להמשיך הדעת אל הלב בבחינת וידעת היום והשבות וכו', היו

כשזוכה לאיזה דעת ימשיך הדעת אל הלב ויסתכל היטב בעצמו אם מעשיו עולים יפה כפי חכמתו ואם לבו שלם עם ה' שיתבטלו כל תאוות וחמדות הגוף כל מה שלב האדם חומד כלם יתבטלו נגדו יתברך. ולא יהיה לו שום תאוה וחמדה כלל רק לה' יתברך, כי כך יפה לו כפי הדעת שזכה עכשיו להכיר בגדלתו יתברך וישתדל עכשיו לעבד את ה' במצות מעשיות ועבודות דקדשה באופן שיהיו מעשיו מרביץ מחכמתו, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה, וכמבאר במאמר ה' (לקוטי תניינא) שצריכין להשליך את כל החכמות ולעבד ה' יתברך בפשיטות גמור.

נמצא, שכל מה שזוכה לדעת יותר ולהכיר יותר בגדלתו יתברך הוא ממשך בכל פעם הדעת אל הלב והגוף להשתדל לעשות מעשים טובים ועבודות דקדשה כפי הדעת שזכה עכשיו וכל מה שיש לו דעת יותר עובד ביותר ועושה מעשים טובים ביותר בשביל ה' יתברך בפשיטות גמור בלי שום חכמות ואינו נמשך אחר חכמתו להיות נשאר עם החכמות לבד חס ושלוש, בלי עבודת חס ושלוש, רק עקר חכמתו הוא להשליך החכמות, דהינו כל מה שזוכה ליותר חכמות ומכיר ביותר אותו יתברך הוא משתדל בכל פעם יותר לעבד אותו יתברך בפשיטות בעבודת בלי חכמות, כי זה עקר עבודתו יתברך ועל כן הוא משליך בכל פעם את החכמות בשביל עבודתו יתברך. נמצא, שממשיך את כל חכמתו אל הלב והגוף, דהינו אל עבודות ועשיות דקדשה, שזה העקר. (הלכות יום הכפורים - הלכה ב', אות ג')

¶ ... מי יתן והיה לבבם זה להם

ליראה אתי ... (ה, כה)

אמרו רבותינו ז"ל: "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אתי וכו' אמר משה לישראל: כפוי טובה וכו'; בשעה שאמר הקדושברוך הוא לישראל 'מי יתן' וכו', היה להם לומר: תן אתה וכו', אף משה לא רמזה להם עד אחר ארבעים שנה וכו'; ומזה למדו, שאין אדם עומד על סוף דעתו של רבו עד ארבעים שנה, עין שם ברש"י ותוספות. ומכל זה מבאר כמה מזוהרים רבותינו ז"ל על התבודדות, דהיינו לפרש שיחתו לפני השם יתברך ולבקש מלפניו שיתן לנו יראת שמים לבלתי נחטא, אף על פי שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אף על פי כן הכל בידו, וצריכין לבקש אותו יתברך דייקא על זה, וכמבאר שם במהרש"א. וכן מדברי רבותינו ז"ל הנוזרים צריכין ללמד, כמה צריכין לעסק בזה להבין סוף דעתם של רבותינו ז"ל, שהזוהירו אותנו על זה, כי הבעל דבר מחליש מאד דעת כל אחד ואחד כאילו לא עליו כיוונו רבותינו ז"ל, לפי עכירת מעשיו וקשיות עפרו וכו'.

אבל באמת אינו כן, רק השם יתברך רוצה שנבין בעצמנו סוף דעתו, שרצונו וחפצו שנבקש אותו תמיד: תן לנו אתה יתברך לב טוב וכשר ליראה את שמך! ועין בתוספות שם, שמשם בעצמו לא שם לבו כל כך לזה, כי לא היה צריך לזה, כי היה צדיק גדול; אבל ישראל, שלא היו במדרגה זו, היה להם ביותר לשום על לבם ולכוון דעת השם יתברך, שיבקשו אותו שישמרם מעברות ושיתן להם יראת שמים, בבחינת 'תן אתה'. והרי מבאר בתוספות הנ"ל הפך הדעת של קצת המהפכין את האמת, שאומרים שאין ראוי לעסק בהתבודדות לפרש שיחתו לפניו יתברך, כי אם גדולי הצדיקים, אבל לא בני הנעורים, ובפרט אנשים מגשמים וכו'; והרי מבאר בתוספות הנ"ל הפך ממש, שאדרבה משה רבנו לא היה צריך לזה כל כך כי היה צדיק גדול, אבל על ישראל דייקא הפידי מאד מאחר שידעו את מדרגתם, מחמת זה דייקא היו צריכין להתחזק בהתבודדות ולהבין סוף דעתו של השם יתברך, שאף על פי שהוא עצמו אומר 'מי יתן', שנראה מזה שאין הדבר בידו כביכול, כמו שאמרו רבותינו ז"ל: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אף על פי כן רצונו שנבקש אותו: תן אתה! שזה עניין ההתבודדות לפרש שיחתו בינו לבין קונו

... אם אתה מאמין באפשר לקבל ...
... אם תאמין באפשר לקבל ...

ולהתחנן ולבקש מלפניו על נפשו, שיתן לו ברחמיו יראת שמים לבל יחטא עוד, כי באמת לאמתו הכל בידו יתברך, כמו שכמה פסוקים ומאמרי רז"ל מורים על זה, רק שרצונו יתברך דייקא לבקש אותו על זה. וזה בעצמו כונת "מי יתן והיה לבבם זה", הינו שישמו לבם היטב לזה לבקש ולהתחנן מלפניו יתברך תמיד על זה ולומר תן אתה וכו', ואז בודאי יזכה אותם השם יתברך ליראת שמים ולכל טוב. (עין בדף הסמוך להלכות שבת לפי אוצר היראה – התבודדות, אות מח).

מכתב

(ספר אבי הנחל א' - מכתב קי"א)

ב"ה, חיי אלו תש"א.

לכבוד מחמד עיני השוכן בלבי תמיד, הנושא את נפשו אל נתיבי החכמה של החכם האמת אב לכל החכמים יחידי הדורות, הנחל נובע, אשר בחכמתו הנוראה מאיר עיני ישראל אל לצאת מהחשך ומשטף מימי המבול של כפירות ואמונות של שטות ושטות ושוא ושקר. בעבור זה בחר בו ה' וסבב סבות רבות ופלאות גדולות עד שנתבסס ונתבסס החבור והיחוד הקדוש שלנו, אשר מזה נולד לנו ילד פלא הנקרא 'אבי הנחל', שהכל מתפלאים משתאים ומשתוממים עליו ומקבלין אותו בחבה וחדוה רבה, כי הוא משקה את ישראל מימי אמת הנובעים מהנחל נובע שמהם תצמח הגאולה בקרוב. ה' יכתב ויחתם אותך בשנה טובה ומתוקה, ויתברך ויקשרך ויחדך בהמנהיג האמת נחל נובע לחיים טובים ארְכִיִים בריאים ורעננים, אמן.

ברוך הטוב והמטיב, ברוך הגומל חסדים טובים לעמו ישראל, אנחנו חיבים להודות ולהלל לה' על כל הטוב אשר גמל עמך ועם כל ישראל, אשר שם נפשך בחיים ולא נתן למוט גרליך. ה' יודע תעלומות לב, הוא יודע כמה וכמה אני מצטער בצערך, ואת התפלות והבכיות אשר אני שופך עליך לפני בעל הרחמים שיחוס וירחם עליך ועל עמו ישראל וישלח דברו וירפאך ויבריאך בשלמות לחיים טובים ארְכִיִים, חיים אמתיים, חיים של אמונה ותשובה שלמה, בכח וזכות כל הצדיקים ובראשם המנהיג האמת של הדור הזה וכל הדורות הבאים, הוא רבנו הנורא הפלא העליון על כל עלאין, נחל נובע מקור חכמה, רבנו רבי נְיָחָם נְחֻמָן מאומן. אני סומך עצמי על מדת טובך ורחמי לבך הטוב לבקש חנינה וסליחה על שלא כתבתי עד הנה, כי אני חולה וסובל כאבים ויסורים עצומים וקשים ומרים מאד, ואני סגור בביתי ואין לי שום קשר עם העולם, ה' ירחם ויאמר לצרותינו די. גם אולי עשיתי איזה דבר שלא כהגון ופגמתי בכבודך חס ושלום בבלי דעת, נא ונא שישלח לי בלב שלם. צריך להתגבר בכל הכחות להרחיק העצבות ולהיות אך שמח תמיד בזה שזכה לידע מסוד גְדֻלַת רבנו אור האורות, הפלא הנורא הגנוז ונעלם מכל העולמות, נחל נובע מקור חכמה, שהוא רפואה לכל מיני חולאות בגוף ובנפש.

אני מתגעגע בכללות הנפש לראות נועם פניו, ובפרט בערב ראש השנה כמנהגי בכל שנה. דברי עבדך ואוהבך בכל לב המתפלל תמיד על שלומך ובריאותך וטובתך בזה ובבא.

שיחות

(ר' ישראל אודסר, זצ"ל - המשך)

... רבי ישראל קרדונר נתן את נפשו ונפש הבית שלו, המשפחה שלו, להדפיס, להדפיס. ספרדי אחד היה סנדלר, והוא קנה מרבי ישראל ספר, אז הוא נתן לו כל הכבוד שבעולם. זה הסנדלר היה כמו התם... התם, הנעל שלו היה לו שלושה קצוות והוא שיבח את זה... והוא נתן לרבי ישראל קרדונר כל הכבוד שבעולם. רבי ישראל קרדונר היה במשפחה שיבואו אחרי שנתקרבתי, הוא כתב לאישתי שתבוא לטבריה. כתב בטבריה זוג מפורסם בכל העולם כשבא הלילה היה צעקות כאלה, כל מה שהוא אמר היא אמרה הפוך, כל מה שהוא אמר היא לא רוצה, היה שמו משה, משה ואישתי היה שמה רחל, אני הלכתי אליו ואמרתי לו: דע האישתי של רבי ישראל עם הילדים קטנים צריכים מקום לישון, אולי תלך אתה ואישתי להבנים - היה לו בית גדול כמו התם - אתה תיתן את הבית לאישתי של רבי ישראל. אמר לי: אתה לא יודע, מי לא יודע מזה? כל מה שאני אומר הפוך אז אמר לי אני לא אדבר כלל אתה תלך ותדבר איתה, ותגיד שאני לא יודע מה לעשות, אני באתי והסברתי לה אמרתי לה ילדים קטנים בשוק אין להם

מקום לישון ולאכול. אז היא פחדה ואמרה כן, אם הבעל שלה אומר לה ככה, היא אומרת לא, לא, לא בשום אופן, בשום אופן אבל בדיוק אני הלכתי והצלחתי והיא הסכימה, היא הלכה לבנים, היא נתנה את הבית הגדול, היה גדול כמו בית התמחוי לא היה להם הלילה בית גדול ומיטה גדולה בשביל הילדים והיה שמחה גדולה. ובבוקר, רבי ישראל קרדונר לקח אותי לרב משה קלירס ואמר לו: האשה שלי והבנים באו בחג הפסח. אמר לו: לך לחפש דירה, ותבא ותגיד לי כמה זה עולה. ונתן לו כל הכסף! הוא פתח את המגירה ונתן לו כל הכסף שהוא היה צריך הוא כבר היה לו כסף בשביל הילדים לאכול והיה לו גם כן דירה, דירה גדולה.

סיפור

(ספר ימי מוהר"ת [רבי נתן] - סימן קה-קז)

... בשנת תקפ"ז הני"ל בתחלת חשוון נשאתי השניה ובאותה השנה נולד לי בני נחמן שיחיה ביום שני ה' אלול השם יתברך יזכנו לגדלו לתורה ולחפה ולמעשים טובים לאריכות ימים ושנים אמן:

בסוף שנת תקפ"ז סמוך לראש השנה יצאה הגזרה הרעה במדינתנו לקח בני ישראל לחיל, והיו לנו פחדים גדולים אז, ואז חברתי עוד כמה תפלות על הגזרות ושאר תפלות משארי המאמרים שעדיין לא נכתב מהם תפלות, השם יתברך יעזרני להוציאם לאורה מהרה:

בסוף שנת תקפ"ט באנו לאומין להיות שם בראש השנה תקי"צ כדרכנו תמיד, ולא היה לנו מקום להתפלל בו, כי

בתחלה בראש השנה הראשון אחר הסתלקותו שהוא שנת תקע"ב התפללנו בהקלויי החדשה שנבנה שם באותו הקיץ, כי אנשי הקלויי בקשו אותנו להתפלל שם וקבלו אותנו שם בכבוד גדול, ואחר כך נמשך הדבר כמה שנים שהתפללנו שם עד שנת תקפ"ב, ואז מחמת שנתרבו העולם לסע על ראש השנה יוסף ה' עליהם וכו' על ידי זה היה מן הנמנע להתפלל עוד בהקלויי דשם, כי בשביל אנשי-שלומנו לבד היינו צריכים בית המדרש מיוחד.

ואז חמל עלינו השם יתברך שפתאם נמצא נגיד אחד משם, שמו רבי מרדכי ובקש אותנו בכבוד גדול שנכנס לביתו להתפלל, ופנה בשבילנו בית גדול עם עוד חדר גדול אצלו והעמיד לנו קולנו וספסלים והכין לנו נרות ומים ושקן הכל על מכונו והתפללנו שם כמה שנים, אחר כך נפטר זה האיש והתפללנו שם אחר פטירתו גם כן שנה או שנתים, אחר כך נתגלגל הדבר שלא היה אפשר להתפלל שם עוד, והתחלנו להתפלל בבית רבי נחמן נתן בהאמבר שהתפללנו בו בראש השנה בחיים חיותו הקדושים, והתפללנו שם גם כן איזה שנים:

עצות והפילות

(לקוטי עצות - צדיק, סימן נג)

הצדיק האמת הוא בחינת משה והוא כלול בשלשה אבות, והוא ממשיך כל השלשה השפעות שהם בחינת באר עין ומן, שהם בחינת אכילה ושתיה ומלבושים. והוא לוחם תמיד מלחמות ה', כי הוא לוחם כנגד קלפות עמלק שהוא פגם הברית שנמשך ממנו, והצדיק מכניע אותו ואת כל הצרים הרודפים אחר חלושי כח שבישראל, ומחזק אותם ומכניס אותם לעבודת השם יתברך, וממשיך אותם לבחינת תקון הברית. ועל ידי זה זוכה לשפע כפולה, הינו בחינת לחם משנה בשבת, הינו משנה תורה שזוכה לחדש בשבת חדושין דאורייתא על חד תרין. ועל ידי זה זוכין לרפואות הנפש ורפואות הגוף, ועל ידי זה נתעורר העולם לתשובה מאהבה. וכל הכשרים שבדור נתרפאים ונעשים מקבדים בעיני הבריות, ועל ידי זה מקבלין כל אחד חדושי תורה שהיא תורה הצפונה שהשפיע הצדיק ביום השבת (לקוטי מוהר"ן, סימן נח).

... ובכן תזכני ברחמיך הרבים, בזכות שלשת אבותינו אברהם יצחק ויעקב, ובכח משה רבנו עליו השלום, ובזכות כל הצדיקים האמתיים. ותעזרני ותשיעני מעתה שאזכה לשמירת הברית באמת בקדשה ובטהרה גדולה. ותעורר רחמי הצדיקים האמתיים שירחמו עלינו על חלושי כח כמונו, וילחמו בעדנו ויכניעו וישברו ויפילו ויבטלו כל הצרים הרודפים אחרינו הנלחמים עמנו בכל עת, ויכניעו ויכלו ויבטלו קלפת עמלק שהוא פגם הברית, ממני ומעל כל עמך בית ישראל: (לקוטי תפילות א' - מתוך תפילה נח)